СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 250. Джерзи Сити, Н. Дж., вівторок, 27. жовтня, 1925. VOL. XXXIII. No. 250. Jersey City, N. J., Tuesday, October 27. 1925. THREE CENTS

Властителі копалень вугля проти навязання переговорів.

НЮ ЙОРК, 25. жовтня. — Воринер, представник товариства властителів копалень твердого вугля в їх переговорах з майнерами, заперечує всі чутки про те, що властителі схиляються до навязання нових переговорів зі страйкуючими майнерами.

Нюйорська стейтова вуглева комісія робить заходи, щоби допустити до таких переговорів, бо незадово ціни на твердий вуголь можуть дійти до просто дивачної висоти.

ВЕЛИЧЕЗНІ БУРІ В СХІДНИХ І ПОЛУДНЕВИХ СТЕЙТАХ.

ВАШИНГТОН, 26. жовтня. — Цілу полудневу й східну частину Злучених Держав навістили вчора величезні бурі.

З міста Тросю, в стейті Алабамі, доносять, що околицю сього міста навістило страшне торнадо, від якого згинуло 16 осіб; цілі два повіти знищені.

В місті Болтиморі, в стейті Меріленд, буря знищила 17 морських літаків, що стояли на ріці Потапско. В околиці Ню Йорку буря затопила моторову лодку та втопила дві особи. Кромі сього згинуло тут ще троє осіб; одну жінку вітер здув з вікна.

Кораблі, що пливуть до Америки, повідомляють з моря, що вони натрафили по дорозі на такі бурі, що спізняться о два-три дні.

ПРЕЗИДЕНТ КУЛИДЖ ПРО ВИХОВАННЄ МОЛОДЕЖИ.

ВАШИНГТОН, 25. жовтня. — Президент Кулидж говорив тут на межинародній конвенції товариства Янґ Менс Крисчен Асосіейшен і в своїй промові звертав увагу на вагу передшкільного виховання дітий. Бесідник доказував, що нагляд родичів має для пізнійшого розвою дитини важнійше значіннє, як школа.

АПТЕКИ НЕ ХОЧУТЬ ТОРГУВАТИ АЛЬКОГОЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 25. жовтня. — Американські аптекарі, що збираються тут на річну конвенцію свого товариства, всі без вимку виступають проти прогибіційного закона, котрий примушує аптеки торгувати алькоголічними напитками. На думку аптекарів, алькоголем повинні торгувати не аптеки, а спеціяльні купці.

СМЕРТЬ ЗА НАСИЛЬСТВО.

СВАЕЙНСБОРО, Джорджія, 24. жовтня. — Стейтовий суд розбирав тут нині справу Гвілера й Насворта, двох молодих мешканців сього стейту, обжалованих за насильство над одною молодою білою жінкою.

Пошкодована зізнавала на суді, що вона робила пішком прогульку з Ню Йорку до Флориди. По дорозі двох мущин, їдучих в авті, попросило її до авта, щоби її підвезти. Вони взяли її до свого дому і там її насилували. Передержавши її насильно в хаті, вони вивезли її рано поза місто та лишили її при дорозі, де вона й лежала, поки її не піднесли прохожі.

Суд засудив Гвілера, головного виновника, на кару смерти, а його товариша на 20 літ вязниці.

ТРОЄ ЛЮДИЙ ЗГИНУЛО В БУТЛЕҐЕРСЬКІЙ ВІЙНІ.

НЮ ЙОРК, 24. жовтня. — В салуні на 57-ій Вулиці в сьому місті прийшло вчора над ранком до кровавої револьверової бійки. Коли нарешті поліція наспіла до салуну, вона застала там на землі трох мущин без життя. Поліційні розсліди показали, що кождий з убитих брав уже давнійше участь у бійках на тлі прогибіції.

ЗУДАРЕННЯ ЛІТАКІВ У ВОЗДУСІ.

САН ДІЕҐО, Каліфорнія, 25. жовтня. — Високо в горі над водою океану зударилися зі собою два літаки, належачі до фльотної стації на Норт Айленді. Наслідком зударення погиб на місци поручник летництва Едемс, а два летуни з другого літака вийшли з тяжкими ранами.

БАЛАКУЧИЙ ҐЕНЕРАЛ ПРОБУЄ ПЕРЕЧИТИ.

НЮ ЙОРК, 25. жовтня. — Англійський ґенерал Джан Чартерис, бувший начальник тайної англійської служби, обурувався нині дуже на американські ґазети за те, що вони подали його бесіду на зборах „національного артистичного клюбу", в котрій він признався в який спосіб англійська военна шпіонажа придумала байку про витоплюванне товщу з тіла німецьких жовнірів німецьким урядом. Ґенерал обурюється на те, що ґазети подають промову, котра, як виголошуючий думав, останe тайною.

МІСТО ГРОЗИТЬ, ЩО БУДЕ ТОРГУВАТИ ВУГЛЄМ.

НЮ ЙОРК, 25. жовтня. — Нюйорська стейтова вуглева комісія видала зазив до торговців вугля, щоби вони постаралися за відповідну доставу твердого вугля, а в його браку мягкого, бо в противнім разі, коли вони не достарчуть вугля подостатком, комісія дасть дозвіл міському урядови Ню Йорку торгувати вуглем.

ПОЛІЦІЯ ВТЯГАЄ ВЧЕНИХ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ЗЛОЧИНУ

НЮ ЙОРК, 25. жовтня. — Нюйорська поліція оснувала хемічну лябораторію, в якій вправні хеміки мають помагати поліції висліджувати злочинців. Хеміки малиби помагати поліції через хемічні розсліди крови, найденої на одежі, оружу та других предметах; через хемічне розкладанне алькоголю, сконфіскованого поліцією, отрути тощо. Досі поліція вживала в таких случаях приватних лябораторій, але не була з сього вдоволена.

ДО ВСІХ:

ТО ГОЛОД НЕ УСТАВ В КРАЮ, А ТІЛЬКИ МИ СИТІ ЙОГО НЕ ВІДЧУВАЄМО.

ТО ІНВАЛІДИ НЕ ПОДУЖАЛИ, НІ РАНИ ЇХ НЕ ПОГОЇЛИСЬ, ТО ТІЛЬКИ МИ НЕ ГОДНІ ВІДЧУТИ БОЛЮ ТИХ, ЩО ЇМ БРАКУЄ РУК І НІГ.

ТО ТІЛЬКИ СИРОТИ В КРАЮ МОЛЯТЬСЯ ЗА ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ, АЛЕ ВИ ВЖЕ ДАВНО ЗА НИХ ЗАБУЛИ.

ТО ТІЛЬКИ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ БЮТЬ, А НЕ ВАС, ТОМУ НЕ ПАМЯТАЄТЕ ЗА НИХ І НЕ СКЛАДАЄТЕ ЦЕНТА НА ТЕПЛУ СТРАВУ ДЛЯ НИХ.

ТО ТІЛЬКИ В КРАЮ ЛЮДИ В РОЗПУЦІ, ЩО ЗАБИРАЮТЬ ЇМ ЛЯХИ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ, А В АМЕРИЦІ ВЖЕ Й ГОЛОВОЮ НАД ТИМ НЕ ПОХИТУЮТЬ, ЩО РІДНА ШКОЛА ПРОПАДАЄ.

* * *

КОЛИ ХОЧЕТЕ ИТИ В ПАРІ ЗІ СТАРИМ КРАЄМ, ТАК ХАЙ НЕ ПРОЙДЕ НІОДНО УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЄ, НІОДНІ ХРЕСТИНИ, НІОДНА ЗАБАВА І НІОДИН МІТИНҐ, АБИ ВИ НЕ ЗІБРАЛИ МАЛОЇ ЛЕПТИ ТА НЕ ВИСЛАЛИ ЇЇ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

В ОБОРОНІ ПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

З холмського „Нашого Життя" довідуємось про гідну постанову рівенського українського громадянства в справі польонізації тамошньої семиклясової української школи. Під проводом сенатора О. Карпінського відбулися дня 13. м. м. збори 150 батьків, які радили над приміщенням дітей в звязку зі закриттям української семиклясової школи в Рівнім, та над заснуванням тамже приватної української школи. В дискусії над справою закриття української 7-клясової школи, в якій забирало голос багато промовців, зясовано, що зібрання одноголосно вважає факт закриття української 7-клясової школи — неправним і вважає потрібним вжити всіх леґальних заходів до привернення 7-кл. державної української школи в Рівному. В справі відкриття приватної школи, після довшої дискусії, зібрання одноголосно постановило незалежно від домагання привернення державної школи — негайно почилити кроки до відкриття ще в біжучому шкільному році приватної української 7-клясової школи в Рівному. Цю справу доручено вести місцевій „Просвіті". Одночасно прийнято рішучу поставу у відношенню до обрусительних затій „Російського Благотворительного Общества" з протоєреєм Роґальским на чолі. Вислано протести до міністерства освіти у Варшаві і до секретаріяту Ліґи Націй в справі протизаконного закриття української школи й до митрополита Діонизія в справі чорносотенної політики Роґальского.

СКИТ МАНЯВСЬКИЙ.

О. Микола Кейвак, парох в Маняві, повідомляє Діло, що вістки про купно „Скита Манявського" православним митрополитом Діонизієм, не відповідають дійсности. Правда, каже, заходи в цім напрямі велись і зацікавлення Скитом Манявським у московсько-польських православних духовних кругах велике, як свідчить про це хочби новий недавній приїзд туди двох православних батюшків, що відправили на Скиті богослуженнє. Однак до самого купна не прийшло. Нинішній власник Скиту Манявського барон Лібіґ (Німець) рішучо заперечив згаданим вісткам і заявив, що він взагалі не має пляну продати Скит, а тим більше не зробить цього у відношенню до митроп. Діонизія.

УКРАЇНЦІ МІСТА ДЖЕРЗИ СИТІ.

У вівторок, 27. октобра горожани міста Джерзи Ситі будуть обходити так званий MOORE DAY. Є се передвиборча кампанія демократичного кандидата Мура на ґовернора в нащім місті. В сій компанії візьмуть участь всі горожани належачі до Демократичної Партії ріжних народностий.

Слід, щоби ми Українці також належито заманіфестували себе, бо се одинока для нас нагода дати про себе знати!

Проситься тому всіх Українців нашого міста не пожалувати труду і взяти участь в сій маніфестації як мога найчисленнійше. В маніфестації повинні взяти участь не лишень мущини але і женщини. Збірним нашим місцем буде ріг Ґрін і Сусекс ул., коло нашої церкви, точно о год. 7-ій вечером.

Політичний Клюб.

ПЕНСІЇ ДЛЯ УЧИТЕЛІВ У СССР.

У союзіСовєтських републик опубліковано декрет, на основі якого учителі народніх шкіл, що провчителювали двайцять пять літ, а в тім пять літ за совєтської влади мають право на пенсію в повному розмірі їх попередньої платні. Якщо учитель не має 25 літ служби, але непрацездатний і вчителював не меньше 15 літ, то дістає половину платні.

„ПОЛІТИКА".

На днях появиться у Львові **„Політика"**, двотижневий огляд українського життя під редакцією **д-ра Василя Панейка,** який одночасно фіґурує яко видавець. Відповідальним редактором „Політики" виступає **інж. Юліян Мудрак.** Головними співробітниками цього орґану крім д-ра В. Панейка, є др. **Степан Томашівський й Іван Кривецький.** Новий орґан друкується в друкарні відомого сіоністичного діяча Ігнатія Єґера.

ЗНОВ ДЕФРАВДАЦІЯ.

Орґани Польської Каси Ощадности відкрили великі надужиття, яких допустилися їх власні урядники. Внутрішні доходження виявили, що завдяки тим дефравдаціям ПКО понесла богатотисячні страти в золотовій валюті. Надужить допустилися два урядники, яких імен польська преса чомусь не публікує. Справу передано прокураторії, яка арештувала обох дефравдантів.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ.

З Ковля надійшли відомости, що тамошня поліція, довідавшись від своїх конфідентів, що трійка пошукуваних нею осіб, а то Вальчука, Редчука і Семенюка ховається в хліві одного господаря в селі Верба, окружила їх в тому хліві та почала обстрілювати. Обложені боронилися і не зважаючи на просьби та наклонювання до здачі, відстрілювалися. Коли один з них Вальчук упав від поліцейської кулі, то два инші підпалили хлів і в ньому спеклися, бо хліва ніхто не ратував. Не дозволяла поліція.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ О. В. ЗАЯЦЯ В ХВИЛЯХ РІКИ.

Дня 2. вересня між 4 і 5 год. по полудні нагрянула на Лемківщину страшна буря з громами, блискавицями та ливним дощем. Наслідком тої бурі цілковито стемніло так, що люде мусіли світити світло по хатах. Громи спалили в селі Полонній дві хати та вбили хлопця. В такий час вертав фірою домів до Сянока парох Полонної і декан о. Володимир Заяць вкупі з тамошним посесором. Коли повертаючі переїздили ріку, нагло прибула вода, розірвала віз та пірвала зі собою о. Заяця і посесора. Фірмана витягнули коні на беріг ще живого, а о. Заяця найдено далеко від того місця на березі аж на слідуючий день неживого. Посесор, що вмів пливати, з бідою виратувався. Покійного, що лишив жінку і 13 дітей, поховано в Полонній. Траґічна пригода викликала сердечне співчуття для родини в цілій околиці.

БУНТ ВЯЗНІВ У ПЕРЕМИШЛІ.

В карнім заведенні в Перемишлі вязні в понеділок заложили двері сінниками, підпалили їх і так при заколоті хотіли дістатися на волю. Сторожа перешкодила їх намірам.

НА ЧОМУ МОЖЕ ЗАРОБЛЯТИ УРЯД?

„Правда" подає звістку, що совєтський уряд зобовязався доставити одній американській фірмі повні колекції російських марок та банкнотів. Марки та банкноти мають бути починаючи від панування Миколи II. аж до останньої доби революції. За всю цю збірку має уряд одержати 500,000 долярів. Можна уявити собі скільки в Америці є філятелістів, ще й таких, що пропадають за російськими марками.

Німецькі націоналісти відкидають локарненську умову

БЕРЛІН, 25. жовтня. — Управа групи націоналістичних послів в німецькому парляменті на окремій нараді приняла резолюцію, якою осудила висліди локарненських умов.

Наслідком того міністри з тої групи, а саме: др. Шіле, міністер внутрішних справ; фон Шлібен, міністер скарбу; і Нойгавз, міністер торговлі зріклися своїх урядів і покинули кабінет.

Се поставило урядову більшість в кабінеті і в парляменті в трудне положенне, бо хотяй націоналісти в меньшости, але не богато меньшій від більшости, отже та невелика урядова більшість не має відваги ані поваги накидати локарненської умови пробоєм.

З уваги на се канцлер Лютер, як кажуть, подасть президентови Гінденбургови свою димісію, але він її не приійме і доручить йому далі вести кабінет.

Колиб уже рішучо не прийшло до порозуміння, то, як говорять, президент Гінденбург розпустить парлямент і розпише нові вибори під кличем принятня локарненської умови. Тоді сподівається теперішня урядова більшість, зложена з кількох партій, осягнути значнійшу більшість і переперти локарненську умову.

НЕ ХОТЯТЬ ЗРЕКТИСЯ НІМЕЦЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

БЕРЛІН, 25. жовтня. — Німецькі націоналісти кажуть, що вони відкидають локарненську умову, бо не хотять добровільно зрікатись німецьких земель, а саме: для Франції Альзації і Лотаринґії, а для Польщі Горішнього Шлеска і коридора до Данціґу.

Сим німецькі націоналісти заявляються за війною за сі землі в будучині.

ОПОРОЖНЕННЄ КЕЛЬНА.

БЕРЛІН, 25. жовтня. — В Локарні обіцяно Німцям, що Анґлія опорожнить німецьке місто Кельн до місяця, себто до 20-ого падолиста с. р., а тепер повідомляють з Лондону, що Кельн буде опорожнений аж в лютому, 1926 року.

ПРОТИ БАЛКАНСЬКОЇ ВІЙНИ.

ПАРИЖ, 25. жовтня. — Завтра пополудні збереться тут Рада Ліґи Народів у справі грецько-болгарського конфлікту.

Французькі дипльомати заявляють, що Ліґа Народів поставиться рішучо до балканських держав і не дозволить їм на нову війну та змусить їх до мирового суду.

Кажуть, що Ліґа Народів може навіть зажадає від балканських держав, щоб і між собою заключили договори про запоруки своїх границь.

ГРЕКИ ПОСУВАЮТЬСЯ ДАЛІ НА БОЛГАРСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 25. жовтня. — Грецьке війско посувається щораз далі в глибину болгарії та острілює села. Притому воно нищить села. Підчас острілювання і пожеж згинуло богато осіб з цивільного населення.

ГРЕКИ ПРИЗНАЮТЬ СОБІ РАЦІЮ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 25. жовтня. — Грецьке правительство прислало відповідь ґенеральному секретаріятови Ліґи Народів, у якій каже, що воно мало повне право наїзду на Болгарію, бо на границі убито одного грецького жовніра.

ТАЙНА АВАНТУРИ.

ВІДЕНЬ, 25. жовтня. — З Атен, столиці Греції, передають, що авантуру з Болгарією викликав теперішній диктатор Греції, ґенерал Панґалос. Його влада, кажуть, валилась і тому, щоб удержатись, він хотів стати героем дня та викликав авантуру з Болгарією.

Колиб Ліґа Народів перебила його пляни, так він упаде і з ним ціла його диктатура.

КАЙО У ВІЙНІ ІЗ СОЦІЯЛІСТАМИ.

ПАРИЖ, 25. жовтня. — Міністер скарбу Кайо виголосив сьогодня промову, в якій осудив плян данини від капіталу приватних власників яко шкідний і небезпечний.

Сим він зразив собі ще більше партії радикальну і соціялістичну, котрі видвигнули сей плян, і як кажуть, тепер він вже певно мусить уступити зі свого становища.

ХТО КИДАВ БОМБУ НА ВОЙЦЕХОВСЬКОГО?

БЕРЛІН, 22. жовтня. — Німецький уряд повідомив польський уряд, що перед німецькою владою зізнав Українець Теофіль Ольшанський, що він кинув був бомбу у Львові на президента Польщі Войцеховського. Його, каже німецький уряд, відтак засуджено на кілька днів арешту за перехід границі і відтак поставлено під поліційний надзір, але він втік.

Та польський уряд арештував і судить Станислава Штайґера, цілком невинного.

Штайґер родом з Німеччини.

КАЖУТЬ, ЩО ІТАЛІЯ ХОЧЕ ЗАХОПИТИ АЛЬБАНІЮ.

ВІДЕНЬ, 23. жовтня. — Югославянське (сербське) правительство вислало до аліянтів повідомленне, що Італія приготовлює в тайні пляни на захопленне Альбанії.

Сербія каже, що на се ніколи не згодиться й остерігає аліянтів, що се може спричинити тільки конфлікти.

АРЕШТИ В КИЇВІ.

МОСКВА, 20. жовтня. — В Київі арештовано трох офіцирів з висшої військової школи „червоної армії".

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗДОБУТКИ ПОСЛІДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ЮНІЙНОГО СОЮЗА.

Закінчена недавно конвенція Американської Федерації Праці виказала великий поступ американської юнійної орґанізації.

На конвенції предложено звіти, що Федерація Праці має тепер близько три міліони точно платячих членів, — більше, як Федерація Праці мала колинебудь від часу війни. Коли до сього додати, що в число платячих членів не вчислено коло пів міліона страйкарів, то не можна відмовити слушности заяві урядників Федерації Праці, що організація щасливо перебула повоєнний занепад та робить добрі кроки до нового оживлення.

З цілої конвенції віяло вже справді новим духом. Старі воєнні окови злітали, а Федерація Праці збирається до завзятої орґонізації незорґанізованих промислів. Конвенція поробила пляни орґанізовання сеї кампанії, а кромі сього постановила завести бюра поради для робітників у справах обезпечення й інвестовання гроший в підприємства. Конвенція постановила виступити з орґанізованою кампанією навіть проти тих промислів, які, як автомобілевий і сталевий, досі уважалися неможливими до здобуття.

Новим бойким духом віяло теж в справі тих кругів, які розбивали робітничі юнії зі середини. Ходить тут, відомо, передовсім о комуністів. Як видно з безпосередних і посередних заяв конвенції в сій справі, американські робітники вже мають досить підпольної кертичної роботи комуністів коло розбивання юнійних орґанізацій, яким не вдалося їх опанувати, і конвенція не лишень рішила відкинути всякі зносини з большевицьким урядом у Москві, але припоручила своїм підлеглим юніям і їх відділам викидати комуністів з юнійних орґанізацій.

В сей спосіб американські зорґанізовані робітники показують, що вони думають твердо й безпощадно виступати проти своїх ворогів із зовні й своїх ворогів зі середини.

Роскривають воєнні брехні.

Підчас свого відчиту в Ню Йорку росповів анґлійський ґенерал Джеймс Чартерис, бувший голова тайної слідчої служби в анґлійській армії в час війни, цікавий факт, який кидає світло на воєнні настрої та їх використовування урядами воюючих країв.

Оповідав він про те, звідки взялася чутка, що німецький уряд уживає тіл побитих власних жовнірів для добування з них товщу та других матеріялів, потрібних до виробу штучних навозів та амуниції. Ґенерал оповідав, що при одному трупі німецького жовніра розвідна анґлійська служба найшла фотоґрафію, котра показувала, як Німці посилають домів тіла німецьких жовнірів до родин побитих. На тому самому образку було також зображено, як вони висилають трупи коний для виробу навозів. Ґенералови сейчас впала була „щаслива думка": він нагадав собі, що образець можна дуже добре зужити до пропаґанди в Китаю. Аліянти саме докладали всіх сил, щоби перетягнути Китайців на свою сторону, але сі заходи не робили великих поступів. Ось власне тепер нагода трапилася добра, бо Китайці поважають своїх предків та шанують своїх небіщиків. Фотоґрафію, забрану від німецького жовніра, вислано сейчас до Китаю, де її поміщено в китайських ґазетах, при чім підпис образця пофалшовано на стільки, що представлено, немовби Німці вживали тіл коний і тіл своїх убитих жовнірів для виробу товщу. За шість неділь опісля вістку сю перебрали з китайських ґазет анґлійські ґазети, і за короткий час вся Анґлія вірила в „страшне варенне тіл німецьких жовнірів" власним урядом, а одна ґазета помістила навіть спомини, очевидно, фалшовані, одного німецького робітника, котрий нібито працює в фабриці товщу і котрому приходиться нарешті варити товщ з тіла власного брата. Сей документ мав походити від одного Німця, і він певно ще й досі лежить десь у якомусь воєнному музею.

Таке оповідав ґенерал, думаючи, що його оповідання є дуже смішне. Так само думали й декотрі американські ґазети, з котрих одна назвала сю історію „смішним освітленнем праці анґлійського уряду". Та для других ґазет у сьому оповіданню богато смішного не було. Для поважнійше думаючих людий в сьому факті є лишень одна ілюстрація страшної ненависти, витвореної війною. Кождий воюючий край вірить у настрашніші річи про своїх противників. Ворог се злочинці, шахраї, убийники, обманці, для котрих нема нічого святого. Та сих злочинців роблять у значній мірі самі таки домашні уряди. Людська ненависть приймає фалшиві вісти за щире золото.

Зі закінченнем війни старі ненависти втихають, а воєнні історії показуються хитро придуманими брехнями.

ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДА.

(Основні думки реферату д-ра Л. Мишуги на річному засіданню Виконавчого Комітету Обєднання).

Почетвертований український нарід в Европі продовжує затяжну боротьбу за своє істнування. Навідь на Підкарпатській Руси доводиться нам боронити свій нарід перед офіціяльною чехізацією, яку безцеремонно вводить чеський уряд ще за життя Масарика, себто того, що своїм підписом запевнив автономію тій країні, а в своїх політичних засобах підніс, що чеський нарід осуджує насильство та що не хоче і не буде його вживати.

Румуни прибили на Буковині всякий національний та культурний відрух, а в Бесарабії замордували Румуни на протязі кількох днів понад 2.000 селян та випалили кільканайцять сіл. Дійшло до того, що про той глухий кут заговорили публично найбільші уми Европи та піднесли протест проти румунського садизму.

Про те, що діється на західно-українських землях під Польщею, нам всім добре відомо. Екстермінаційна польська політика в повнім розгоні, бо при кермі польської держави стоять ті вшехпольські ідеольоґи, що вже без всякої маски, а явно і недвозначно використовують державний апарат до цілковитого знищення національних меншостий, в першій мірі Українців. Два брати Ґрабскі кермують сегодня польською державою і умами польської суспільности. Один з них ратує скарб польський в той спосіб, що своїми експериментами добиває економічно наше село, пролетаризує наших селян, які по причині неврожаю та повені, не можуть оплатити великих податків, кар та данин, та позбуваються за безцін останків свого движимого і недвижимого майна. Володислав Ґрабскі як міністер освіти завдає знова смертельний удар нашому культурному життю.

Ще не очуняв наш нарід від шкільного плєбісциту, ще навіть не знає чи його змагання вратували хоч частину народної школи, а тут знова приходиться боронити перед новим замахом на знищення українського середнього шкільництва.

В соймі знова рішається доля варстату праці для українського селянина. Польська аґрарна реформа це звичайна грабіж української землі, це насильна кольонізація західно-українських земель польським напливовим елементом.

Арешти знова не устають. День в день тягають невинних людий по судах, держать без переслухання місяцями в тюрмі, а коли хто важиться словно запротестувати проти цеї судової поведінки, того — бють.

Тих Українців, що на державній службі, а проявляють якунебудь активність в громадянському життю, або цілковито усувають зі служби, або переносять до Конґресівки. Для них нема можности навіть для культурної праці.

Положення в Польщі невиносиме і нема ніякої надії на те, щоби воно поправилося. Польща кпить собі з міжнародних зобовязань і не признає національним меншостям ніяких прав. Навіть голоси публичної опінії світа її не зворушують. Безслідно пройшов протест французьких учених в справі арештувань та побоїв, нічого не поміг протест Конґресу протестантських церков в спраті німецьких оптантів, нічого не вийде з протесту Міжнародного Конґресу Вільної Думки в справі топтання Польщею основних прав людини.

А Ліґа Націй не може знова мішатися у внутрішні справи Польщі ...

Так представляється в коротких словах наше політичне положення на західно-українських землях. Додати до него треба ще тільки те, як іде супроти польського наступу самооборонна акція з нашого боку.

Була і є ще вона в многих випадках доривочна. Не має одностайного широко закроєного пляну і розмаху, шукає ратунку в евентуальних концесіях польського уряду, а не пристосовується в своїй цілости до тої одної конечности, що нам треба будувати в Польщі своє самостійне життя, державу в державі.

Причини того треба шукати в нашім власнім політичнім розгардіяшу і великій матеріяльній скруті, яка відтягає нераз і найкращі одиниці від громадянської праці. Тут одначе помітний зворот до кращого. Консолідація в національнім таборі вже переведена через створення Українського Національно-Демократичного Обєднання. Так звані соціялістичні партії, хоч слабі і нечисельні, але змагають рівнож до обєднання. Коли політичне життя скристалізується в формі тих двох таборів, тоді і оборонна акція буде більш успішна. Що до большевиків то їх так мале число, що як осібна ґрупа не входять в рахубу.

На Радянській Україні можна завважити під національним оглядом значний поступ. Український дух проявляє тепер таку живучість, що навіть у накинені йому московсько-комуністичні форми вливає український зміст. Під впливом цего загального руху навіть тамошня українська преса виступає прим. проти тих установ та осіб, що не перевели українізації та обстоюють явно чи потаємно „общепонятний язик" та „адін народ". Завдяки тим важким зусиллям осягнено те, що низше шкільництво зукраїнізоване, а це має велике для нас значіння, бо молоде покоління не буде носити на собі московського пятна. Середні і висші школи зукраїнізовані до половини.

Розвязання Української Комуністичної Партії (УКП) і вступлення її членів до Комуністичної Партії (большевиків) України (КП(б)У) причинилося до зукраїнізовання апарату партії, яка до сього часу була в цілости в руках неукраїнських, а її урядова мова — московська. Від 1. січня 1926 р. урядовою мовою партії буде мова українська.

Українську національну політику намагається вести звільна вже і український уряд в Харкові. Він не може йти довше проти загально-народної стихії, яка стремить до державної самостійности України. На Україні починається ґрандіозний рух, який стремить до звільнення України з під впливів Москви. На разі слідна боротьба на економічнім поли. Як відомо, цукроварство становить ледви чи не найважнійшу промислову галузь на Україні. Керує нею Москва. Проти цего піднявся живий протест по місцях, а президія Всеукраїнської Ради Народнього Господарства узнала за необхідне виділити цукрову промисловість України від всесоюзної. Це тільки початок боротьби, бо щойно тепер українство почуло себе на силах, що може зачати протестувати не тільки в культурних, але й економічних справах. Це великий крок вперід, бо прим. наші московські ступайки в Америці не відважилися до цего часу ні одного разу скритикувати московську большевицьку нахабність, хоч звуть себе „українськими" ...

Під політичним оглядом піднести треба такий факт, що на послідні конґресі Союза Радянських Соціялістичних Республик делеґати України піддали острій критиці політику Союза супроти Польщі, яка колідує з інтересами України. Ми певні, що по послідній поїздці Чічеріна до Варшави прийде до острого конфлікту між Україною а Москвою, якщо вислідом тої поїздки мавби бути польсько-московський союз.

Всі ті факти були причиною, що українське громадянство на західно-українських землях стануло на тім становищи, що та держава не відповідає вправді нашому національному ідеалови, що вона ще в сильних обіймах Москви, але всетаки в ній є можливість розвинути наші національні сили. Бож і ті успіхи, які Україна в національному розумінню до сього часу осягнула, були добуті важкою боротьбою з московським центром та з українським державним апаратом, що був в московських і жидівських руках. Колиж той апарат оживлено українським елементом, то є надія, що Україна зможе згодом цілковито виеманципуватися з під впливу Москви. А коли так будемо глядіти на Радянську Україну в її теперішному виді, то можна в ній добачити завязок майбутньої самостійної української держави. Форма цеї держави як теперішньої так майбутньої річ другорядної ваги. Вона не вартує того, щоби через ню відмовлятися від будови держави взагалі.

Під Польщею нема для нас виглядів навіть на животіння не то розвій. Зате, якщоби західно-українські землі злучилися з Великою Україною, побільшилабися національна відпорність, бо збільшивбися континґент національно свідомого і в національній боротьбі загартованого та випробуваного українського елементу, який цілком певно повівби сейчас дальшу боротьбу о цілковите визволення України з під московської суверенности.

Це дуже добре розуміє Москва, тому і не спішиться визволяти західно-українські землі. Так треба розуміти і заяву Троцького про галицьку рану, яку він не спішиться гоїти, бо мовляв Галичина не належала до колишньої Росії. Москва не хоче побільшення української території, бо це йде в розріз з її московською централістичною політикою.

Зате український нарід по обох боках Збруча хоче злуки. Ідея соборности українських земель є сьогодня більш реальна, як вона була колинебудь. В громадянстві вона є, а колиби вона була в такій самій мірі і в українських урядових колах, то на її здійснення не требаби було довго ждати.

Якраз ідея соборности наказує західно-українським Українцям стояти на тім одиноко слушнім становишу, що політика поневоленого народу може бути тільки одна: підпорядкувати клясові і партійні інтереси справі національного визволення, значить сконцентрувати всі свої сили в першій мірі на визволення з під Польщі.

Так треба розуміти т. зв. орієнтацію на Радянську Україну, яка не є орієнтацією на комунізм, а тільки на Соборну Україну. Натиск треба положити на слові: Україна. Той натиск змушує нас якраз до того відношення до Радянської України, яке ми вище зазначили. В той спосіб думаємо зліквідувати польський фронт і приступити спільними силами до ліквідації фронту московського.

МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ.

(Кореспонденція з Праги).

Величезний здвиг українського народу, його боротьба за створення своєї державности, його осягнення на полі національнім, культурно-просвітнім, політичнім, соціяльно-економічнім, починаючи з 1917 року, будуть творити визначний період в історії України. Майбутні дослідники життя, змагань і боротьби нашого народу все будуть звертать увагу на наші часи, пильно вишукувать і студіювать матеріяли, що з ріжних боків освітлюють цікаві для них питання чи весь період взагалі. Тому на сучасне покоління Українців всіх напрямків і світоглядів, під якоюб вони ґеоґрафічною довжиною й шириною не були, спадає, поза всім, ще один обовязок — зберегти всі памятки, всі матеріяли сучасної української доби.

Це, нарешті, зрозуміли в Празі. З ініціятиви українського університету тут заснувалося Товариство „Музей Визвольної Боротьби України", статут якого затвердило міністерство Внутрішніх Справ Чехословацької Республики. Товариство поставило собі метою заснувать і утримувати музей і архив для зібрання і збереження матеріяльних памяток, документів, матеріялів, архивів, взагалі усіх предметів, що безпосередньо чи посередньо звязані з визвольною боротьбою України, особливо з подіями світової війни, революції та національної війни за незалежність України; крім того, має улаштовувати вистави зібраних памяток, орґанізувати та утримувати при музеї студію для наукового опрацювання та використування музейних збірок, улаштовувати наукові та популярні відчити, видавати катальоґи, часописи тощо. Т-во хоче зібрати в першу чергу весь матеріял, що знаходиться поза межами України і може мати значіння, як памятка, як історичний документ, як джерело до пізнання подій, людий, що приймали в них участь, ідей, настроїв, змагань, побуту, відносин та обіймає собою всі стадії, фази і ділянки визвольної боротьби. До таких річей належать: а) документи, грамоти, акти справ, протоколи засідань, списки, вікази, доклади, урядові обіжники, накази, записки, листування, мемуари, леґітимації, пашпорти, інвентарі, оповістки, плякати, книжки, брошури, відозви, проклямації, летючки, часописні статті, проґрами концертів; б) пляни боїв, доклади про битви, сутички й инші військові події, звідомлення, денні рапорти, доклади про постачання, санітарні відносини, про стан та орґанізацію частин, зброю, армію, про коні та підводи, про взуття та мундури і т. д.; в) зброя і частини зброї, мундури та їх частини, відзнаки; стяги, герби, клейноти, бунчуки, музичні струменти; г) гроші, банкноти, грошові значки, поштові марки, всякі приладдя та знаряддя; д) картини, фотоґрафічні знимки, ілюстрації; е) печатки, штемпелі, бланкети, формуляри і т. п.

Дня 28. травня ц. р. відбулись перші Загальні Збори Т-ва, на яких обрано Управу в такому складі: Голова — академик проф. Іван Горбачевський, Заступник Голови проф. Олександер Лотоцький, члени: ґен. М. Омелянович-Павленко, проф. др. Олександер Колесса, проф. Василь Біднов, проф. др. Володимир Старосольський, др. Мирон Коновалець. Згідно з статутом Т-ва Сенат Українського Університету делеґував до Управи 2-х членів: проф. Дмитра Дорошенка і доц. Андрія Яковлева. До ревізійної комісії обрано: проф. Сергія Шелухина, проф. д-р. Михайла Лозинського, проф. Костя Лоського. Директором Музею обрано проф. Дмитра Антоновича. Число членів на перших зборах, крім зазначених, 36. За перші два місяці пожертвовано ріжного матеріялу й памяток 9,240 номерів. Найбільше число номерів дали: Український Університет, Центральний Союз Українського Студентства, Представництво З. У. Н. Р. у Празі, п.п. Д. Антонович, Н. Геркен, М. Коновалець, В. Сімович, В. Біднов, О. Лотоцький, Д. Дорошенко, Т. Олесюк. Нині число матеріялів майже подвоїлось. Т-во має перебрати архиви: У. С. С., Головної Команди частин У. Г. А. в Ч. С. Р., всіх бувш. дипльоматичних місій У. Н. Р., „культурно-просвітного Гуртка в Йозефові, Україн. Республиканської Капелі (Кошиця) і инші. На випадок розвязання Т-ва, останні загальні збори вирішуть питання, куди передати майно Т-ва. Коли-б таких зборів не можливо було скликати, то все майно Т-ва, в тому числі все зібране в музеї, має перейти у власність Всеукраїнської Академії Наук у Київі, або Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка у Львові.

Дуже бажано, щоб наше громадянство усвідомило собі вагу сконцентрування всіх історичних матеріялів в цій новоутвореній авторітетній установі. (Адреса: Praha II, Stepanska c. 49/II, Museum osvobozovaciho boje Ukrajiny).

П. Тенянко.

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ МІСТА ФІЛЯДЕЛФІЇ

— відбудеться —

В ПАМЯТЬ 7-ЛІТНИХ РОКОВИН ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 1-ГО ПАДОЛИСТА 1925 РОКУ

НА УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ ПРИ 849 Н. ФРЕНКЛИН СТРІТ.

ТОРЖЕСТВО ПЕРШОГО ПАДОЛИСТА

з слідуючою програмою: ЧАСТЬ І.

1. Отворення Торжества — п. Т. Грицей.
2. „В борбі і крові добудем право своє" сценічний образ з часів визвольної боротьби українського народу). Часть І. Уложив В. Г., старшина 10-го гарматного полку У. Г. А.

ОСОБИ:

Михайло Вороний, австрійський жовнір, відтак четар У. Г. Армії .... п. В. Петрусик
Марія, мати Михайла, старша селянка .... п-ні М. Рибак
Івасько, брат Михайла, молодий хлопчина .... Іван Орлик
Дядько Максим, начальник громади .... п. М. Рибак
Четар Карась, командант стрілецької чети .... п. С. Личак
Катруся, наречена Михайла .... п-на О. Коцюк
Бандурист .... п. Т. Свистун
Русалка .... п-на О. Грицей
Голос з могили, уоружена стрілецька чета, хор русалок, сурмачі, сільський нарід. — Діється в галицькому селі 1. падолиста, 1918.
Гимн відограє Січова Банда під управою п. П. Сталя.

ЧАСТЬ II.

1. Святочна промова, виголосить .... Др. Л. Мишуга
2. F. Kreisler: Caprice Vienoois, скрипкове сольо, в супроводі фортепяна, відограє .... п. Пилип Дубас
3. П. Карманський: Останній лист до матери, діточа декламація .... виголосить Юстина Секот, уч. укр. школи в Нейставн
4. В. Заремба: Думка, фортепянове сольо, відограє .... п-на К. Росолович
5. а) Шевченко-Лисенко: Ой Дніпре мій, Дніпре, ...
   б) Шевченко-Січинський: У мене був коханий край, барітонові соля, відспіває .... п. В. Пеленський
6. Т. Шевченко: Слава не поляже, діточа декламація, виголосить .... Марія Самбір, уч. укр. школи з Фермонт Еве.
7. Massenet: Elegy, відограє діточа орхестра під управою п. Пилипа Дубаса
8. Вязанка стрілецьких пісень, відспіває міш. хор під уп. п. М. Коцюбинського

ЧАСТЬ III.

„В борбі і крові добудем право своє" (сценічний образ з часів визвольної боротьби українського народу). Часть II.
(Діється в галицькому селі 1. падолиста 19...)

СМЕРТЬ.

(Народня леґенда).

—o—

Як заболіло серце Найвищого Творця на людей за їх первородній гріх, то й післав він на землю смерть. Нема мабуть на світі такої людини, що не зналаб, як та смерть виглядає: кождому вона прикро заглянула в хату і косою своєю підтяла когось з його улюблених близьких. Та не кождому може відомо, звідкіля вона взялась і кого з челяди своєї Найвищий Творець вибрав і післав на таку ганебну роботу.

А сталося воно так: Коли одного разу Бог скликав усіх своїх ангелів, щоб їх оглянути, була там між ними одна діва-ангелиця, всім красам краса. І коли Господь скликав усіх, вона забарилась, бо саме тоді чесала свої довгі коси, придивляючись у краплинку роси, що зависла була на хмарочці коло самого Божого Престола.

Коли почула та красна ангелдіва Божий поклик, то й подумала собі:

— Не піду-ж я з нечесаними косами; нехай почекають!

А треба сказати, що кожному Бог дав час, щоб міг прибратись та причепуритись; тільки вона так загулялась та так їй коси були розтріпались, що ніяк не встигла ставитись на Божий поклик.

Але Бог наче нічого про се не знав; сказав усім иншим ангелам свою волю і розіслав їх по цілому світі. На останку кличе ту красуню-ангелицю. А знала вона, що Бог не любить, як хто бариться його слухати, то-ж не встигши заплести коси, як стояла з гребінем у руці і з розплетеним волоссям, так і прилинула, але не була спокійна; злість мала на серці.

Глянув тільки Бог на неї і все до глибини і наскрізь побачив. Не питався він її ні про що, тільки сказав:

— Лети у світ, і великі жнива будеш там робити невпинно, без спочинку. Від сьогодня смерть будеш!

І враз з її кругленького та гожого личка відпало все тіло, очі позападали, зуби закланцали в голих щелепах; довгі коси перетворились у білу плахту, а гребінь перетворився в остру косу.

І як їй Бог звелів, так полетіла вона і літає досі по світу широкому. Чи весна зеленим килимом покриває поля й лани, чи осінь усе покриє імлою та туманом, чи мороз кригою скує все і сніг усю землю засипле — смерть не питає: косить та й косить...

Хотілаб може й спочити сердешна, та куди-б вона не поступила, скрізь [illegible] скрізь тихо чи голосно кленуть її небогу...

І загорнеться вона у свою білу плахту, перекине косу через плече, кланцне зубами у голих щелепах та й летить далі і далі...

Раз над вечір у весняній імлі тинялась вона по світі і так була тяжко зморилась на своїх жнивах, що захотілось їй непереможно хоч на хвилинку спочити.

Та де-ж спочити? Ніхто її приймати не хотів. Вона побачила великий цвинтар, і сила людей там була; коло кождої могилки стоїть хтонебудь навколішках — тихо так було, тільки над кожною могилою нишком плаче хто, або зітхає. Одна тільки однісінька могила була, що коло неї не було нікого: і віночка на ній не було, і нічиї очі там не плакали, нічиї уста молитви не шепотіли. Тимчасом над цвинтарем повіяв вітер холодний, аж люде всі коло могилок здрігнулись.

То смерть була спинилась над сирітською могилою. Спинилась на хвилинку, зітхнула, а потім, обгорнувшись білою плахтою, перекинула косу через плече та й полинула далі і далі...

Полетіла далі чинити Божу волю. Але що-року на Провідну неділю прилітає вона на цвинтар. І тоді є одна така хвилинка, одна однісінька коротенька хвилинка, що ніхто тоді на всьому світі не вмирає.

Смерть плаче тоді над сирітською могилкою.

ХЛОПСЬКИЙ СИН.

—o—

Одного разу вродливий парубок, селянин, полюбив дочку богатого боярина. Станом вони були дуже далекі від себе — він, хлоп в простому, мужицькому уборі-одязі, вона — дочка богатиря, вихована по панськи.

Щож робити парубкові? Як підійти до батька хорошої панни просити о її руку? Чи тато позволить дочці вийти замуж за хлопа? Що дочка на се скаже? Чи пасує хлопови з панами дружитись?

Як котрий з вас, хлопці, хоче про се дізнатися, (а прекрасна то ґісторія) то пришліть $1.50 моні-ордером або марками до Свободи, 83 Grand St., Jersey City, N. J., а ми вишлемо вам книжку: ЗАХАР БЕРКУТ, написану Іваном Франком, з котрої, ми є певні, будете вдоволені і не тільки, що довідаетесь про повисші питання, але й богато більше знання наберете про те, як відносились хлопи до панів в нашім рідним краю в давну бувальщину.

КОБЗАРЕВА СМЕРТЬ.

(Баляда Змай-Йована Йовановича)

На заході на ті скелі
Упало проміння,
Ой упало, росипалось
В дороге каміння.
А на небі незлічені
Зіроньки мигливі,
Як на землі ллються рої
Слізоньки тужливі.
Чого рая безнастанку
Слези проливає?
Через того Топал-пашу,
Що він сну не має.
Скочив паша, потер чоло,
Лють термосить груди:
„Нема Бога, нема правди
І люде, не люде!
Ой, пролив крови раї
Вже моря цілії,
Посіяв я в моїм краї
Зітхання важкії.
Куди пройду, земля стогне,
Рая пропадає,
Карний мій води не хоче,
Як крови не має."
Глянь, добра там аж сім замків,
Він ліку не знає,
У гаремі дівчат повно,
Він їх оминає.
„Ой, нічого я не хочу,
Важко в груди дуже,
Слави хочу, ймення вславить,
За тим Топал тужить.
Кобзо, кобзо, рає рає,
Гайдуки прокляті,
Чи лиш вашу славу має
Все співак співати!
Добро, злото остогидло
Вже мені до краю,
Хочу пісні тай імення
Славного бажаю!
Чиж та рая тільки гинуть
Із рук моїх знає,
Кобзар за злото навіть
Для мене не має?"
Так ревить скажений паша,
Жаль стискає груди:
„Гей там, службо, хай весело
В мене зараз буде!"
Приведіть старого Марка!
Чи ще тут не має?!
Кобзаря тут приведіте,
Що чарівно грає!
Хай співає, мене славить,
Ой, бо слава мила,
Рука моя всіх чотирох
Синів йому вбила!"
Сидить сліпець, узяв кобзу,
Тулить, пригортає,
Турки тішаться, співають,
Аж кругом лунає.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Слізми обливає,
Сивий волос впав до долу,
Кобзу покриває.
„Гей, собако! Ні, так лихо!
Гей, мій старче милий,
У кого в руці є кобза,
Є в нього і сили!
Яка сила, джавре клятий,
Де набрав він сили!?
Ні, не слухай, співай старче,
Що тобі ли шмиле!
Діла слав ти Топал паші,
Ймення прикраси ти
Осолодь життя гіркеє,
Від смерти спаси ти!
Най почую свою славу,
Славу невмірущу,
В нагороду синів твоїх
Із темниці пущу!"
„Пустиш їх ти? — старець кликнув —
„Так, пустити хочу
Й сріблом-злотом я без ліку
Тебе озолочу!"
Кобзар мовчить, поблід цілий
Ох, важенькі муки,
Вдарив кобзу він по струнах,
Задріжали руки.
Співай, старче, ох, співай же,
Знаєш, я богатий,
Тебе щедро нагороджу,
Лиш не кидай грати.
Твоє щастя тай надію,
Чотири синочки
Я поломлю, я покошу
Мов тії квіточки".
Задріжав сліпець старенький
Ось-ось заридає,
Та важка як камінь мука
Груди придавляє.
Падуть слези, мочать кобзу,
Кобзар уриває,
Кинув кобзою об землю,
На шматки ламає.
„Убійнику, потурначе,
Зраднику проклятий,
Ворог віри й роду свого,
Опир ти завзятий!
Поломив ти моє щастя,
Покосив надії,
Але кобза, сербська кобза
Брехати не вміє.
Сказав тільки, більш ні слова,
На бік похилився,
Упав мертвий біля кобзи,
Більше не збудився.
Скрикнув паша, чорний смуток
На лиці лишився,
Дав на чоло праву руку
Тай перехрестився.
Кляк, цілує старця кобзу
Край мертвого тіла,
Махнув Турок шаблюкою,
Голова злетіла,
[illegible]

ДОПИСИ.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Враження з концерту.

Перт-амбойська громада, хоч не така то дуже велика числом, та зате сильна своєю доброю волею працювати і розвиватись. Час до часу дається представлення, а також і концерти. Діточий хор писувався вже нераз давнійше і здобував першенство між ріжними ґрупами в сій місцевости. Співацьке товариство Боян писувалося вже нераз, а отсе щойно перед трома місяцями зорґанізувалась Українська Банда під проводом п. В. Січки.

Послідний концерт відбувся 11-го жовтня с. р. Дохід призначено на підмогу голодуючим братам у ріднім краю. Галя була виповнена по береги своїми і гостями з околиці Весь концерт складався з 16-ти точок. Вступне слово виголосив о. Максим Кінаш, парох з Елизабет, Н. Дж. Він переказав боротьбу наших братів в ріднім краю, яка прибирає щораз більші розміри. Проти нас стоїть держава з військом і грішми, а останніми часами кинувся голод, який найстрашнійше відбивається на наших селах. Поміч наша конечна, якщо хочемо видержати в боротьбі з Ляхами. Тому нинішній час вимагає від нас як найбільше солідарної праці. Бесіда зробила дуже гарне враження на присутних.

Слідували писи банди, хору мішаного, хору мужеського, який, хоч не великий числом, заслугує на повне признанне за гарне викінчення пісень; хори діточі і діточа орхестра. Не бракло також і партій сольових, з яких на більшу увагу заслугує сольо п-ни Анни Левчик з Елизабет, Н. Дж., яка відспівала дві пісні, а відтак на загальне жаданне безперестанних оплесків ще третю. У співі сеї солістки слідно щиру працю над собою і можна сподіватись, що при дальшім розвою під умілою кермою учителів „Ню Йорк Каледж оф Мюзик" виробиться з неї гарна артистка.

Мужеські соля були відспівані пп. О. Ваверчаком і В. Пеленський. У Ваварчака гарний, приємний голос. Пісні його, відповідно дібрані, робили гарне враження. В. Пеленський, як на початкуючого співака вивязався доволі добре.

Дуже гарне враження зробив танець діточий Коломийка і Козачок, тілько дальше вправлятись, щоб і на меншій сцені можна все викінчити і то ще й красше.

Надзвичайно гарне враження зробила маленька чотиро-літня дівчика Агафія Іванців, котра відспівала при пяні своїм дитячим голосочком „О, Україно", та „В горах Карпатах".

Супровід фортепяновий обняв звісний пяніст п. Е. Королишин.

Повне признання належиться п. Д. Стецикови, за його працю при вишколенню хорів, а таксамо побожатиб і дальшого розвою Українській Банді, яка як на початок робить гарні поступи.

Честь і вдяка всім тим, що дали свою працю в користь рідних братів, котрі простягають свої збідовані заголоджені руки і спеклими устами просять хліба.

Присутний.

МУЖИК ЛІКАРЕМ.

—o—

Біда! В селі богато людий занепадає на здоровлю, хорує на всякі хороби, а лічити нема кому, бо в селі, крім баби-шептухи нема ані лікаря ані такого чоловіка, щоби міг людий ратувати.

От найшовсь один мужик і пішов далеко, до одного славного законника вчитися лікувати. Вчивсь він там кілька літ; вернув назад в рідне село і вміло, по вченому, помагав кождому в потребі.

Про того чоловіка повинен знати кождий Українець і Українка, бо він не тільки, що помагав в хоробі, але й помагав свому народові пильнувати його вольностий, боронити свого добра перед всякими ворогами і прямувати до кращого життя.

Як ви ще про нього не читали, пришліть $1.50 до Свободи, а ми вишлемо вам книжку: Захар Беркут, написану [illegible]

ЛИСТ З БРАЗИЛІЇ.

Фазенди (плянтації) кави.

—o—

В останньому часі польська еміґрація в Бразилії вдарила у великий дзвін трівоги з приводу поширення польської еміґрації, або краще сказати еміґрації з Польщі і то виключно на фазенди кави в штаті Сан Павльо. По кольоніях, де мешкають Поляки, відбуваються численні віча з протестом проти напливу польських еміґрантів і законтрактовання їх на ці фазенди. Коли-ж, говориться в резолюціях, еміґрація з Польщі є конечна, то таких еміґрантів спроваджувати на вільні землі, яких Бразилія має подостатком, а не віддавати в неволю фазендарів (плянтаторів).

Причиною такого руху були як статті в бразилійській пресі, так особливо низка статей д-ра Кособудзкого в куритибській польській ґазеті „Swit", в яких він докладно виясняє справу еміґрації на ці лихозвісні фазенди. Тому, що там працює також богато Українців і напливають нові, позволю собі подати дещо з цих статей.

Так др. Кособудзкі, навівши докладно досить тяжкі умови контракту, які кождий працюючий на фазенді мусить підписати, а також пересічний заробіток одного робітника 148 мільрейсів (коло $18). в місяць пише:

„Умови життя на фазенді досить сумні. Дванацятигодинний робочий день, цілковита залежність від фазендера, його керовника і його драбів — капанґів (помічників) унеможливлюють якенебудь орґанізоване життя, до якого звикли вже наші еміґранти. Всякі проби створення якоїсь професійної орґанізації зустрінеться напевно з підозрінням в „большевизмі" і репресіями з боку варяду фазенди або місцевої поліції, яка тримає сторону обшарника, бо цей найчастіш належить до урядової партії."

Для характеристики цих відносин автор подає такі два випадки: В останніх тижнях в певній місцевисти штату С. Павльо фазендер, якого дуже любили робітники - кольоністи (щасливий виняток), був за щось заарештований поліцією. Його кольоністи зібравшись, відбили його від поліції і увільнили. Тоді надійшов більший відділ поліції і відразу почав стріляти в юрбу. Люди утікли, лишивши на місці 36 чи більше трупів. Ранені поховались, з поліції ніхто не потерпів.

До цього автор додає: „Треба зауважити, що цього фазендера любили робітники, а заарештувала поліція. Щож може статись, коли який впливовий фазендер покличе поліцію проти своїх робітників, які не люблять його, а які з якогось приводу обурені?"

І другий випадок: Коли не так давно до штату С. Павльо прибуло два пароплави з жовнірами з армії ґен. Вранґля, людьми може до певної міри здеморалізованими війною і скитанням, але просякнутих сучасними здобутками працюючого світу, признали їх за збольшевізованих, анархістів, непожаданих елементів, посаджено на пароплави й відіслано назад до Европи.

Далі автор так малює життя кольоніста на фазенді: „Відрізаний від зовнішнього світу, відокремлений мовою, не маючи ніде земляків, котрі-б йому радою, потіхою чи помічю могли служити, мусить зійти до ролі робочого вола. Ні товариства, ні школи, ні своєї церкви, чужий світ, чужі умови, чужі люде, чужий визиск — тяжка праця, легкість набуття якої поганої роботи, замкнення в родиннім оточенню або в оточенню співтоваришів цієї кавової вязниці".

Як бачимо, невесело представляється життя кольоністів на кавових плянтаціях. А що повищі твердження відповідають дійсности, я мав нагоду переконатися в розмові з нашим селянином, який приїхав з плянтації сюди, щоби між своїми розпитатись дещо про земельку.

Зазначивши безнадійність такої праці на фазенді, а також замалу опіку з боку польського консуляту, автор на закінчення пише: „Правдоподібно С. Павльська влада волілаб еміґрантів українського походження, а були вже голоси в пресі, що такі еміґранти мають прибути з України. Це може бути ще одна сплетня, але може бути й правда, бо такий еміґрант не має нікого за собою. Якщо він походив би з України, то радянський уряд, як не визнаний Бразилією, не міг би служити опікою, а ті Українці, які не визнають польської державної приналежности, таксамо булиб здані на ласку й неласку кавових маґнатів.

З цього виникає, що нашим людям не слід їхати на кавові плянтації, крім цього взяти також під увагу неможливі кліматичні умови. Лишається можливість переселення на вільні землі, де після тяжкої кількалітньої праці такий кольоніст міг би стати самостійним господарем, а не вічним наймитом в найгіршому розумінню цього слова. Біда лише, що ці вільні землі лежать далеко від залізниць (150—200 кільом. гористої дороги) і що уряди штатів з причини фінансової скрути мало помагають матеріяльно кольоністам, що фактично унеможливлює їм користання землею. Тому новоприбувші еміґранти працюють в лісі при тартаках.

При цій нагоді слід зазначити, що наша еміґрація, яка з головою погрузла у внутрішніх сварах, занадто мало звертає уваги на матеріяльний бік кольоніста, а новоприбуваючими ніхто не опікується і вони самотужки шукають шляхів до кращого майбутнього.

М. Дніпровий.

ДО КАНАДИ.

Нове іміграційне право в Канаді позволяє зелізничим компаніям спровадити тільки фармерських робітників і служниць, кілько Канада буде потребувати. Тому що головні бюра зелізничих компаній є в Монтріол і вони будуть видавати позволення, звертайтесь до нас з купном шифкарт еще і тому, що з нашим бюром є сполучений North Western Employment Agency, де що дня зголошуються фармері за фармерськими робітниками, а хлібодавці за служницями. По всякі інформації пишіть на адресу: **Canada Steamship Agency, Ukrainian Department, 378 Craig St. West, Montreal, Que., Canada.** Властителем обох бюр є **P. J. Henry,** мировий судія. 250—

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБО-

ЛІКУВАННЯ В СТАРИНІ.

В старині, коли ще не відомі були научні експеріменти, надуживано часто в медицині... фільософії. Маємо на це досить доказів з римських часів. Ґален уложив книгу рецепт з відомими тоді ліками і лікарськими приписами. Оба Плінії полишили в своїх творах картину доволі високо розвиненої штуки лікування, а лікування це стреміло до цего, щоби хорому упримнити життя. Йшло про це, щоби хорий забув про свої терпіння, а до цего вишукувано ріжних способів. Олії, пахощі, співи, музика, теплі купелі казочно уладжені — ось середники, якими послугувалися підчас лікування, не говорячи вже про масти, які нераз ділали спасенно. Ще сьогодні фабрики пахощів ломлять собі голови, якби видістати тайни виробів римських есенцій, бо нинішні не дорівнюють їм ні трівкістю ні вартістю.

В середньовіччу лікування було зовсім занедбане. Відповідало воно релігійним поняттям про малу вартість дочасного життя. Мандрівні крамарі продавали на ярмарках ріжні „чудотворні" лічничі середники. Найбільш популярний був лік, котрий мав 80 відсотків відвару маку, а саме опій в найчистіщому виді. Ще сьогодні находимо сліди такого лікування по селах, зокрема часто уживають маку, як насонного середника. Що часами дитина „втихомирена" тим способом переноситься на другий світ, це вже другорядна річ. Крім цего замовлення, чари, закляття були також надійним способом лікування.

В середніх віках почала також розвиватися хірургія. Що правда, годі вірити, коли чуємо, що операції переводили лікарі на ярмарках, але це факт. Скільки було смертних випадків, про це хроніки не говорять.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Кирило Малицький, емер. управитель школи в Щирці, помер ненадійно 15. м. м. на удар серця. Покійний був громадянином в повнім того слова розумінні. Людина чесна, солідна, горячий патріот, перейшов в останних літах через горнило важких допустів. В часі світової війни арештований на підставі нікчемного доносу, страждав в Талергофі, за польських часів теж був арештований і видсидів свою „пайку" в „Бриґідках". Покійний був загально люблений і шанований. Тому й не диво, що на його похороні явилося богато народу зі Щирця й околиці. На вічний спочинок супровожало Покійного 6-тьох священиків, учительський збір та шкільна молодь. Прощав Покійника гарною промовою місцевий парох о. Мих. Баричко, в імени українського учительства промовляв п. Іван Стронський з Пикулович, а в імени щирецького громадянства бувший його учень адвокат др. Альтштетер. В. И. П.!

БЕРЕЖІТЬ СЕБЕ ВІД ПРОСТІДИ.

Простуда, це кождий знає, слабість дуже дошкульна тай дуже легко її набратися у всякий час і пору року, — літо чи зима, весна чи осінь. Звичайно, причиною простуди є нагла зміна погоди; та все таки простуда трапляється частійше в зимі, коли людина сидить по більшій части в огрітій хаті, виходить дуже мало на свіжий воздух, і є більше наражена на наглу зміну температури, вийшовши з теплої хати на двір.

Простудою найклеше заразитись в натовпі, в якому все трапиться хтось, що хворіє нею. Коли простуджений кашляє і пчихає на другу людину, то тимсамим заражує її тою неприємною слабістю. Кашель і пчихання людини хворої простудою, є більш небезпечним чим протяги і отворені вікна.

Майже всі лікарі сьогодня годяться в тому, що протяги не шкодять і не спричиняють простуди. Дехто з них навіть каже, що від холоду людина просто змерзне тай годі, зрештою він її не шкодить. Та все таки коли виходиться з дому, треба тепло одягнутися, вже коли не тому, щоби охоронити себе від простуди, то просто з вигоди, щоби не чути зимна. Комнати мешкання повинні бути огріті, але їх температура не повинна сягати висше 68 до 70 степенів. Сухий а ще до того горячий воздух дре в горлі і носі і тим спричиняє простуду. На печі чи на „радіаторі" все держати трохи води, щоб від пари мокрів воздух.

Харч також може або спричинити простуду або охороняти від неї; залежно від того, що і скільки людина споживає. В зимі треба звичайно їсти більше і тяжше чим в літі, бо з тіла уходить більше тепла.

Городовину та свіжі овочі треба все їсти поруч з усякою иншою стравою бо вони мають в собі такі мінеральні складники, які хоронять людину від нестравности, яка ослаблює людину і робить її більш податною на всякі слабости.

Трапляється, що людина хоч і придержується тих правил, однак западає на простуду; та тоді простуда є богато лекшою і скорше проходить.

В усяких випадках слабости треба зміряти температуру хорода на це, чи хороба є небезпечка чи тільки звичайна, легка простуда. Коли температура висока, тоді треба сейчас покликати лікаря. Охорона здоровля кождого чоловіка вимагає від нього самого уваги та знання, як поступати в перших і найпростійших випадках.

ТІСНІ ВОРОТА ОСВІТИ.

Польські університети мають у найблищому часі підвищити троєкратно оплату при іспитах у вищих школах. Такий є останній розпорядок міністра освіти з дня 17. вересня, з наміром підкріпити розхитаний державний буджет. З цього виходить, що доступ до вищих шкіл буде щораз важчий, а навіть неможливий для синів біднійших шарів громадянства. Студентами університету стануть тільки „паничики", синки капіталістів. У варшавському університеті повстав студентський комітет, що має зайнятись інтервенцією з метою припинити згаданий розпорядок. У протилежнім випадку молодь буде приневолена відповісти на нього страйком.

З ПОЛІТИКА РЕКТОРОМ, ЩЕ Й КИТАЙСЬКИМ.

Совєтський уряд заснував у Москві китайський університет, де може вписатись 2,000 китайських студентів. При університеті буде академічний дім для 300 студентів. Ректором сього університету вибрали відомого комуністичного діяча Радека.

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанє своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

† Абатеса ді Кастро, оповідання, Стендаль, пер. С. Пащенко ... 40
* Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка 30
* Амалюнга або дочка дебрів, оповідання з часів боїв між Европейцями й Індіянами ... 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі ... 15
† Андріян і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи ... 95
† Аритметичні правила А. Чепіґи (перерібка В. Верниволі) ... 20
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
* Байки небилиці ... 10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка 25
* Библійни повісти изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. ... 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі ... 3.00
† Біля машини, оповідання В. Винниченка ... 10
* Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова ... 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук ... 75
* Борба світів В. Велса ... 40
* Боротьба о сонце ... 5
* Бійці за правду, повість А. Кащенка ... 50
† Бійці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те ... 45
* Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Дорошенко ... 1.00
[illegible]
* Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. ... 30
* Буквар Дм. Андрейка ... 50
* Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах 40
* Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями ... 60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколя Гоголя ... 15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк ... 50
† Вибір поезій, О. Федьковича ... 10
* Відвдячився, оповідання з козацької давнини, А. Чайковського ... 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками ... 10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. ... 2.75
† Від себе не втечеш, оповідання Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник ... 5
* Вічний Жид ... 10
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. ... 50
* В неділю рано зілля копала, оповідання О. Кобилянської ... 75
Вода в природі. — Уміркований та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі ... 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґсон, пер. Евген Яворовський ... 35
* В тумані, оповідання, Л. Андреєва ... 20
† Всесильний доляр, оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова ... 45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка ... 50
* Гільний анекдоти, гумористичні оповідання, Мих. Руса ... 15
† Галичина в життю України др. М. Лозинського ... 25
* Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука ... 5
* Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання ... 20
* Герой капіталу Аптона Сінклера (переклала Н. Романович) ... 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями ... 25
* Гіпнотизм і суґґестія в 2-ох частях ... 40
† Голод, оповідання, В. Винниченка ... 5
† Гордий царь, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця ... 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видание з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
* Гумор і сатира ... 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. ... 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича ... 25
Геновефа, оповідання про княжну невинно засуджену на смерть ... 30
† Геновефа, оповідание для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
† Голем, оповідання, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
* Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів ... 15
* Два мужі — одна жінка, оповідання Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) ... 20
* Дві могилі, оповідання з сибірського життя І. Королевського ... 10
* Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями ... 10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка ... 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповідание Марка Вовчка ... 20
Де любов, там і Бог, оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) ... 15
† Дещо про гроші ... 10
* Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер ... 25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка 85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина ... 35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі ... 1.00
* Домашний лікар, М. М. Белеґая ... 75
† Достойно есть, збірка в Шевченкові роковини 15
† Думки Тараса Шевченка ... 20
Дяк, оповідание, Марка Вовчка ... 20
† Дужим помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки ... 1.90
* Еволюція в образках, Д. Гирда ... 1.25
* Евстахій, повість з перших віків християнства, Хрістофа фон Шміда ... 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела ... 35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови ... 40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповідание, Ор. Левицького ... 25
* Елисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
* Жителі Марса, Вол. Гериновича ... 10
Життє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах ... 15
* Житєпись чорта, М. Шустакевича ... 15
Жінка і її значінне в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі ... 15
Жовнір; Оферма, оповідання з війск. життя 10
† [illegible], нап. др. Густав Вінеккен 10
[illegible] 5
† Заліс, повість Осипа Маковея, друге справлене видание, брош. ... 1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського ... 35
† Записна книжка, оповідание, В. Винниченка 5
* Запорожська слава, історичне оповідание, А. Кащенка ... 50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
* За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки ... 30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського ... 35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. ... 1.50
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року ... 10
* Збірка оповідань для української молодіжи .. 40
Збірка повісток ... 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цеґельського ... 30
† З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те ... 40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр. ... 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів ... 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся ... 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля ... 10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського ... 1.50
† Змагання, оповідание, А. Крушельницького ... 90
Знанне життя, др. С. Демидчука ... 30
† Зоольогія для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50, опр. ... 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку ... 30
* З теренів европейської війни, що ділось і діесь в нашім рідним краю ... 50
* З фільософії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський ... 65
† Знак чотирох, дитективний роман, нап. Конан Дойл ... 75
* Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя ..25
* Іван Франко, біографічно-літературний нарис 20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука ... 20
* Ікона Пречистої Діви, оповідание для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти ... 20
* Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі ... 3.25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога ... 50
* Ілюстроване українське письменство в житєписах, др. М. Пачовського ... 35
* Індустріальний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса ... 25
† Інститутка, оповідание Марка Вовчка ... 20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) ... 1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський ... 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сіжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Історія Московщини до Петра Великого ... 40
* Історія о золотокрилім лицарю ... 10
* Історія про гарну Магельону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідание, П. Куліша ... 25
* Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
* Історія про сироту Івася ... 20
* Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеоґрафії українських земель ... 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями ... 1.75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті ... 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том І. ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) ... 60
Казки про Циганів ... 10
† Казки Бехштайна, ч. 1 ... 50
† Казки Бехштайна, ч. 2 ... 50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 ... 1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича ... 1.50
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера 15
* Кармелюк і Невільничка, оповідання Марка Вовчка ... 20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідання Марка Вовчка ... 20
* Катихизм християнсько-католицької релігії, третий наклад ... 30
* Кльод Ге і другі оповідання ... 20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова ... 5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) ... 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, опр. ... 2.50
* Козацька пімста, оповідание з козацької старовини, А. Чайковського ... 30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання ..40
* Коли зійшло сонце, оповідание в 2.000 року, П. Крата ... 30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народну мову поправлене видание 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних ... 25
† Контрасти, нарис, В. Винниченка ... 10
* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт 50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЕЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на [illegible], яке подаємо у повищій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.